

בין פרק לפרק יחזור לפרק ראשון ופירש רש"י לפרק ראשון להפסק ראשון והיה אם שמוע אבל הרמב"ם...

טעויות בקריאת שמע

8. בית יוסף אורח חיים סימן סד
ונראה שטעמו משום דצריך להפסיק בין לעולם ועד לואהבת כמו שנתבאר בסימן ס"א (ד"ה וצריך) א"כ זהו הפסק ראשון שצריך לחזור לו ומאחר שברור לו שכבר קרא פרשה אחת מק"ש אי אפשר שלא קרא עד לעולם ועד ולכך אינו צריך להתחיל מתחלת שמע זה נראה לי ברור לדעת הרמב"ם ואין צריך לידחק במה שנדחק בו רבינו הגדול מהרי"א ז"ל:

9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סד סעיף ג
טעה בין פרשה לפרשה, שהוא יודע שסיים פרשה ואינו יודע אם ראשונה אם שנייה, חוזר לפרשה ראשונה ויתחיל: והיה אם שמוע.

10. מאמר מרדכי סימן סד ס"ק ה
(ה) חוזר לפרשה ראשונה ר"ל שחוזר לסוף פרשה ראשונה ואצלה כלומר שחוזר אצל פרשה ראשונה אבל אינו אומר מפרשה ראשונה כלום אלא מתחיל והיה אם שמוע וק"ל והוצרכו לידחק בכך כדי לישב לשון הברייתא עיין בטור ובפוסקים ועיין פר"ח:

11. משנה ברורה סימן סד ס"ק ח
(ח) ואינו יודע - ומיירי שאינו זוכר כלל שום תיבה שאמר מפרשה שנייה וגם מיירי שעדיין לא התחיל תיבת ויאמר דאם אחר שהתחיל ויאמר עלה לו הספק על לבו תלין דמסתמא אמר גם פרשה שניה כפי הרגלו:

12. מגן גיבורים שלטי גיבורים סימן סד ס"ק ב
הרב מרדכי זאב ב"ר יצחק אהרן הלוי איטינגא (אטינגא, אטינגר) נולד בשנת תקס"ד (1804) בלבוב למשפחת רבנים חסידית.
ב ויתחיל והי' אם שמוע כן הוא לפי שיטת רש"י ז"ל ופירשו בש"ס ברכות דף ט"ז שם דהא דחוזר לפרק ראשון היינו להפסק ראשון שהוא והי' אם שמוע אמנם הרמב"ם ז"ל פ"ב מק"ש הלכה י"ג כתב שחוזר לפרשה ראשונה שהוא ואהבת ובאמת שהדבר תמוה לכאורה דמנין לו זאת שחוזר לקרות ואהבת ומה טעם יש בה הרי יודע שקרא פרשה ראשונה והלח"מ שם כתב דכיון דאינו יודע באיזה פרשה הוא עומד עכ"פ היתה קריאתה בלא כוונה ופרשה ראשונה בעי עכ"פ כוונה קצת ע"כ חוזר לקרות ואהבת ע"ש והנה באמת סברתו נכונה אבל אכתי אינו מוכרח ומנא לי' לרבינו זאת והנראה בזה דהרי באמת קשה לשיטת רוב הפוסקים דפרשה ראשונה לבד הוא מה"ת אמאי יחזור לוהי' אם שמוע הא הוה לה ספיקא דרבנן לקולא ולכך אפשר דמכאן הוציא רבינו ז"ל דהפירוש הוא דחוזר לואהבת ומטעם חסרון כוונה וא"כ שפיר חוזר על שתייהם כדי שלא יהי' זילזול לרבנן

13. רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן סד סעיף ג
[שו"ע] חוזר לפרשה ראשונה. ואם כשמברך ברכת ק"ש מצא עצמו עומד בהגדול הגבור והנורא ומסופק לו אם קאי בשם קדשך הגדול הגבור והנורא בטחנו שבאהבת עולם או דקאי בהגבור והנורא קדוש הוא שבברכת יוצר אור. יתחיל ברכת אהבת עולם. גנת וורדים ח"א כ"ל א' סי' י"א. ובתשו' פרי הארץ להרב מהו' ישראל מזרחי ח"א סי' ג' כ' דחוזר לברכה ראשונה עיין שם ולענ"ד כבעל גו"ו:

טעה בוכתבתם ואינו יודע באיזה וכתבתם

14. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טז עמוד א
בין כתיבה לכתובה (שיודע שצריך לומר וכתבתם ואינו יודע אם ראשון אם שני). - יחזור לכתובה ראשונה. אמר ליה רבי יוחנן: לא שנו אלא שלא פתח בלמען ירבו ימיכם, אבל פתח בלמען ירבו

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טז עמוד א

רבי אמי ורבי אסי הוו קא קטרין ליה גננא לרבי אלעזר (קושרין לו חופה, להשיאו אשה), אמר להו: אדהכי והכי איזיל ואשמע מלתא דבי מדרשא, ואיתי ואימא לכו. אזל אשכחיה לתנא דקתני קמיה דרבי יוחנן: קרא וטעה ואינו יודע להיכן טעה, באמצע הפרק - יחזור לראש (כגון שהיה יודע שבפרק זה טעה ודלג, אבל אינו יודע באיזה מקום בו טעה), בין פרק לפרק (שיודע שגמר הפרשה וצריך להתחיל פרשה אחרת, ואינו יודע באיזה מהן). - יחזור לפרק ראשון (להפסק ראשון והיה אם שמוע), בין כתיבה לכתובה (שיודע שצריך לומר וכתבתם ואינו יודע אם ראשון אם שני). - יחזור לכתובה ראשונה. אמר ליה רבי יוחנן: לא שנו אלא שלא פתח בלמען ירבו ימיכם, אבל פתח בלמען ירבו ימיכם - סרכיה נקט ואתי' (אין לטעות מכאן עד אמת ויציב ואינו צריך לחזור אלא לאמת, שהפרשה שגורה בפיו). אתא ואמר להו. אמרו ליה: אלו לא באנו אלא לשמוע דבר זה - דיינו.

יודע באיזו פרשה טעה

2. רא"ש מסכת ברכות פרק ב סימן יב
הא דאמר ואינו יודע להיכן טעה חוזר לתחלת הפרק היינו דוקא שאינו יודע להיכן טעה. אבל אם ידע דאמר זה הפרק ונזכר שדלג פסוק אחד ותיבה אחת אינו צריך להתחיל אלא מאותו פסוק ואילך והכי תניא בתוספתא דמכילתין פ"ב הקורא את שמע וטעה והשמיט בה פסוק אחד לא יתחיל מראש הפרק (ס"א לא יחזור ויקרא את הפסוק בפני עצמו) אלא יתחיל באותו פסוק וגומר עד סוף וכן בהלל וכן במגילה וכן בתפלה:

3. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סד סעיף ב
קרא פרשה וטעה בה, אם יודע היכן טעה כגון שקרא כולה אלא שדילג פסוק אחד באמצע, חוזר לראש אותו הפסוק וגומר הפרשה. ואם אינו יודע היכן טעה, חוזר לראש הפרשה.

4. משנה ברורה סימן סד ס"ק ה
(ה) פסוק אחד - ואם דילג תיבה אחת י"א שבזה די שיחזור לאותו התיבה ויגמור אם הוא במקום שמתחיל ענין בפני עצמו כגון שדילג מפסוק ושנתם תיבת ודברת אבל בספר אליהו רבא הכריע מכמה ראשונים דצריך לחזור לעולם לראש אותו הפסוק:

5. משנה ברורה סימן סד ס"ק ז
(ז) לראש הפרשה - מחמת ספק אפילו היה זה בפרשה שניה ואפילו למ"ד פרשה שניה דרבנן דכיון דעסוק בק"ש צריך לתקן הכל ואם היה זה בפרשה ראשונה תלוי בזה אם זוכר שאמר שמע בכונה וגם בשכמל"ו חוזר לואהבת ואם אינו זוכר שאמר שמע בכונה בלא"ה חוזר לראש כי כיון שלא קראה בכונה הוי כלא קרא כלל את הפסוק שמע וממילא צריך לקרות כל זו הפרשה שלא יהיה הקריאה למפרע ויקראנה בלחש או ימתין מעט שלא יראה כקורא שמע שמע:

לא יודע באיזו פרשה טעה

6. רמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ב הלכה יג
נעלם ממנו בין פרשה לפרשה ואינו יודע אי זו פרשה השלים ואי זו צריך להתחיל חוזר לפרשה ראשונה שהוא ואהבת את ה' אלקיך וגו'.

7. בית יוסף אורח חיים סימן סד

ימיכם - סרכיה נקט ואתי (אין לטעות מכאן עד אמת ויציב ואינו צריך לחזור אלא לאמת, שהפרשה שגורה בפיו.).

15. טור אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סד

טעה בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה או בשנייה חוזר לוכתבתם שבראשונה וה"מ שלא התחיל למען ירבו ימיכם אבל התחיל למען ירבו בידוע שסיים פ' שנייה וא"צ לחזור שכן הוא הרגל לשונו לומר למען ירבו אחר פרשה שנייה:

16. בית יוסף אורח חיים סימן סד

כל הפוסקים נראה שמפרשים כמו שכתב רבינו אבל רש"י פירש סרכיה נקט אין לטעות מכאן עד אמת ויציב ואין צריך לחזור אלא לאמת שהפרשה שגורה בפיו וכתב עליו הרשב"א (טז. ד"ה אבל) נראה לי מלשונו שהוא מפרש שאם מצא עצמו מלמען ירבו ולמטה והוא מסתפק אם קרא מה שלמעלה ממה שהוא מוצא בו עצמו כגון שמצא עצמו בועשו להם ציצית ואינו יודע אם קרא תחלת הפרשה אם לא חזקה אמרה כיון שהוא זכור שאמר למען ירבו ימיכם לפי שכל אותה פרשה שגורה בפיו עד אמת ויציב וחזקה סרכיה נקט בה ולא השמיט ממנה כלום ומכלל דברים אלו שאם מצא עצמו באמצע שאר פרשיות והוא מסתפק אם אמר מה שלמעלה ממנו אם לאו צריך הוא לחזור עד המקום שהוא ברור לו שקרא לפי שאין שאר הפרשיות שגורות בפיו כל כך ושמה השמיט בהן ... ומיהו לא מסתברא דהוא הדין ודאי לכל שאר הלשונות אם מצא עצמו בהם שהוא חזקה שאמר כל שלמעלה ממנו משום דסרכיה נקט ולמען ירבו דנקט משום טעה בין כתיבה לכתובה נקט ליה כלומר אם ידע שאמר כתיבה ומסופק אם ראשונה אם שנייה אם אחריה אמר למען ירבו חזקה מכתובה שנייה סליק וסרכיה נקט ותדע לך דמאי שנא פרשת ציצית שתהא שגורה יותר משאר הפרשיות אדרבה שאר הפרשיות שגורות יותר שנוהגים בכל מקום בין ביום בין בלילה

17. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סד סעיף ד

היה עומד בוכתבתם, ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה אם בוכתבתם שבפרשה שנייה, חוזר לוכתבתם שבראשונה. וה"מ שלא התחיל למען ירבו ימיכם, אבל אם התחיל למען ירבו ימיכם אין צריך לחזור, דסרכיה נקט ואתא.

18. ט"ז אורח חיים סימן סד ס"ק ב

(ב) היה עומד בוכתבתם כו'. הא דלא נקט וקשרתם דאי"ג כ"בב' פרשיות שמעתי לתרץ בשם מהר"ל מפראג דאין לטעות שם דוקשרתם הראשון הוא בקמ"ץ והשני הוא בסגול"ל. ועדיין קשה למה לא נקט בשבתך בביתך שהוא ג"כ ב"פ בב' הפרשיות ונ"ל דאורחא דמלתא נקט לפי שאין דרך לטעות בתחלת פרשה ראשונה או באמצעה דודאי יוכל להרגיש לפי הזמן שהתחיל לקרות אם הוא עדיין בפרשה ראשונה או בפרשה השנייה אבל כשהוא קיים בסוף הפרשה הראשונה שיש קצת זמן ארוך שפיר יוכל לטעות דשמה סיים הפ' השניה לכן נקט טעה בוכתבתם שהוא סוף פ' ראשונה כנ"ל:

19. מאמר מרדכי סימן סד ס"ק ו

(ו) היה עומד בוכתבתם וכו' חוזר לוכתבתם שבראשון נלפק"ד דכל זה מיירי דוקא כשאין הוכחה בדבר כגון שקורא ביחיד אבל הקורא עם הציבור וכשהגיע לוכתבתם נסתפק אם אותו שבפרשה ראשונה או אותו שבשנייה אם רואה שהש"ץ והצבו' עומדים בוכתבתם שבשנייה או סמוך לו מלפניו או מלאחריו יאמר וכתבתם שבשנייה דהא מסתמא קרא ע"ש ואינו עומד עדיין בפרשה ראשונה ורגלים לדבר איכא וכן לאידך גיסא אם התחיל למען ירבו ימיכם ורואה שהש"ץ עומד בוכתבתם שבפרשה ראשונה או סמוך לו יחזור

לוכתבתם שבראשונה דמוכחא מילתא שטעה ולא סרכיה נקט ואזיל כנ"ל מילתא בטעמא וכל אדם יכול לשער זה בקריאתו:

20. משנה ברורה סימן סד ס"ק י

(י) אם התחיל - ר"ל ונסתפק לו אח"כ פן אמר הלמען ירבו אחר וכתבתם שבפרשה ראשונה אפ"ה אין צריך לחזור דמסתמא אמר כפי ההרגל לומר למען ירבו אחר וכתבתם שבשנייה ומכ"ש אם מצא עצמו בתיבה אחרת באמצע הפרשה חזקה שאמר כל מה שלמעלה מזה ולא דילג פסוק או תיבה [אחרונים]:

21. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן ד

יש חידוש גדול בסרכיה נקט, לומר למען ירבו אחר וכתבתם השני, שלכאורה לא היה שייך על זה סרכיה נקט, דהרי כך שייך לומר אחר הראשון כמו אחר השני. והוא משום דשייך סרכיה נקט גם על זמן אמירתו לאחר כמה רגעים משהתחיל,

22. שו"ת שמחת כהן חלק אורח חיים סימן ל

ר' רחמים חי חויתה הכהן נולד באי ג'רבא (תוניסיה) בשנת תרס"א (1901).

שאלה באיש אחד שהיה עומד בתפלת י"ח בחנוכה ואמר ואתה ברחמיך הרבים ונסתפק אם הוא עומד בואתה ברחמיך הרבים תחפוץ בנו וכו' שקודם מודים אנחנו לך או בואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם של ועל הנסים, אם חוזר לואתה ברחמיך הרבים הראשונה או דלמא ימשיך בואתה ברחמיך שיש בעל הנסים. תשובה כתב מרן ז"ל בס"י ס"ד ס"ד דאם היה עומד בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה או בשנייה חוזר לוכתבתם הראשונה ע"ש וא"כ לכאורה יש ללמוד מזה ג"כ לנ"ד דחוזר לואתה ברחמיך שקודם מודים. אך נראה דל"ד דשאני התם דליכא שום ברכה בינתיים וליכא שום חשש דברכה לבטלה, אבל כאן דאיכא בינתיים ברכת המחזיר שכינתו לציון הו"ל חשש ברכה לבטלה והו"ל ס' ברכות להקל. וכן ראיתי דומה לנ"ד בבאה"ט ס"י ס' סק"א במי שמצא עצמו עומד בהא-ל הגדול ונסתפק אם קאי בשם קדשך הגדול בטחנו שבאהבת עולם או בהגבור והנורא קדוש הוא, שה' פרי הארץ בס' ג' ס"ל דחוזר לברכה ראשונה אבל בתשו' גינת ורדים פסק דאינו חוזר לברכה ראשונה דספק ברכות להקל ומהיות טוב יחזור לראש ברכה שניה ע"ש וכתב שכן דעת ה' יד אהרן ז"ל וכן דעת ה' בית עובד ז"ל וכתב שכן דעת מהר"א בתשו' כ"י והרב קרית חנה ז"ל ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד נראה דיחזור למודים אנחנו לך כנ"ל.